

kační potřeby ústavu. Proto má ústav od r. 1966 vlastní časopis, čtvrtletník *Mezinárodní vztahy*, v němž je možno uveřejňovat hlubší studie z oblasti výzkumu mezinárodních vztahů i zaujímat stanovisko k současným problémům světového dění.

Vedle činnosti výzkumné věnují pracovníci ústavu velkou pozornost i činnosti pedagogické ať již ve výchově aspirantů nebo přednáškami na různých fakultách Karlovy university, Vysoké školy ekonomické, Vysoké politické školy při ÚV KSČ nebo University 17. listopadu, kde výchova posluchačů probíhá především ve franštině a angličtině. Velkou práci jednotlivých členů ústavního kolektivu je možno ocenit v propagandistické práci, a to jak v nejrůznějších stranických organizacích tak i v Socialistické akademii.

V pedagogické práci se poměrně nejvíce projevuje hlavní nedostatek práce ústavu, který spočívá v poměrně malé rozpracovanosti teoretických problémů výzkumu mezinárodních vztahů. Od pryního souhrnnějšího pohledu v publikaci *Co jsou mezinárodní vztahy?* (od V. Sojáka) již uplynula řada let a zatím vyšly jen některé články a kratší statě. V tomto směru bude muset ústav v nejbližší době zintenzivnit svou činnost a věnovat této problematice zvýšenou pozornost.

Úkoly ústavu se pochopitelně nevyčerpávají jen výzkumnou a pedagogickou prací. Nemalou pozornost věnoval ústav od

svého založení mezinárodním stykům, avšak je docela pochopitelné, že teprve v poslední době nabyla tato činnost větších rozměrů. Souvisí to s růstem jednotlivých pracovníků ústavu, kteří si teprve postupně získávají jistou zahraniční pres-tiž.

Vedle přednášek zahraničních hostů pořádá ústav několik mezinárodních konferencí a celé řady konferencí a kongresů se jeho pracovníci zúčastnili v zahraničí. Jistým vyvrcholením činnosti ústavu na tomto poli jsou akce letošního roku. Po konferenci československo-polské k 20. výročí podepsání spojenecké smlouvy mezi oběma státy došlo v květnu k setkání ředitelů evropských ústavů mezinárodních vztahů v Československu, v Mariánských lázních. Tato konference vytvořila nové přátelské kontakty mezi obdobnými ústavy řady evropských zemí.

Desáté výročí chce tedy ústav oslavit zintenzivněním veškeré výzkumné činnosti, rozvinutím styků s podobnými ústavy především v Evropě a zlepšením koordinace s ústavy mezinárodních vztahů v socialistických zemích.

I když výsledky ústavu nejsou malé a na úseku společensko-vědního výzkumu v Československu se ústav může směle měřit s řadou i větších ústavů, stává se desáté výročí důvodem k vážnému zamyšlení nad dosavadní prací a k vytýčení nových a složitějších úkolů.

Alexandr Ort

KONFERENCE O ČESKOSLOVENSKO-POLSKÝCH VZTAZÍCH

Dne 2. března se konala v Praze v Ústavu pro mezinárodní politiku a ekonomii vědecká konference o československo-polských vztazích v minulosti a přítomnosti. Podnět k uspořádání konference dalo mimo jiné 20. výročí podpisu smlouvy o přátelství a spolupráci mezi oběma zeměmi. Pořadatel konference byly kromě ÚMPE Ústav dějin evropských socialistických zemí ČSAV, Slezský ústav ČSAV v Opavě a Historický ústav ČSAV.

Konference se zúčastnila řada československých historiků, pracovníci ministerstva zahraničních věcí, představitel polského velvyslanectví, zástupci československého a polského tisku. Z Polska přijeli universitní profesor dr. Kazimierz Popiołek, ředitel Śląskiego Instytutu Naukowe-

go v Katowicích, universitní profesor dr. Włodzimierz Markiewicz, ředitel Instytutu Zachodniego v Poznani, profesor dr. Henryk Batowski z krakovské university, docent dr. Janusz Żarnowski, vedoucí oddělení zemí střední a jihovýchodní Evropy v Historickém ústavu PAN ve Varšavě, dr. Ryszard Markiewicz, šéfredaktor Spraw Międzynarodowych a dr. Włodzimierz Kowalski, vědecký pracovník Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych ve Varšavě. Konference byla věnována otázce složitých a mnohotvárných vztahů Polska a ČSSR a měla současně i možnost ocenit význam právě uzavřené nové smlouvy o přátelství a spolupráci mezi PLR a ČSSR.

Hlavní referáty přednesli dr. Jaroslav

Valenta, vědecký pracovník ÚDESZ (*Vývojové tendence československo-polských vztahů v nejnovějších dějinách 1918—1945*) a dr. Květa Kořalková, vědecká pracovníce ÚMPE (*Zrod československo-polského spojení*). Oba referáty se syntetickým způsobem zabývaly složitým vývojem československo-polských vztahů v období první republiky, druhé světové války a v období poválečném. Ukázaly, jak se do těchto vztahů promítaly všechny podstatné trendy vývoje obou států a klíčové problémy, se kterými se oba státy musely vyrovnávat.

J. Valenta se především zabýval významem roku 1918, kdy oba národy dosáhly státní samostatnosti. Vylíčil složitou situaci hospodářskou, národnostní a politickou obou států i širší pozadí celé konstelace sil v Evropě. Oba státy byly nuceny řešit velmi mnoho analogických problémů, ale v jejich vzájemných vztazích začaly od počátku vystupovat do popředí především negativní momenty. To bylo dáno hlavně odlišností vnitropolitických i zahraničně politických představ vlád obou států. Referát se zabýval podrobně složitostí vztahů, zatížených národnostními spory, na pozadí mezinárodní situace, vývojem končícím přes evidentní společné zájmy vzhledem k hroziící německé agresi zničením státní samostatnosti obou států a zhroutilím veškerých snah o spolupráci. Složitost a rozpornost vzájemných vztahů nedovolila nastolení nových vztahů ani v období emigrace vlád obou zemí.

Československo-polské vztahy po druhé světové válce vycházely, jak ukázala K. Kořalková, z existence nových lidově demokratických režimů v obou zemích, ale ani tehdy se nevyhnuly řešení sporných otázek (Těšínska). Rozdílné představy o vytváření národního charakteru státu v Československu a Polsku vedly k několika vzájemným jednáním; za pomoci spojeneckých zemí, zejména Sovětského svazu, bylo dosaženo shody, která byla potvrzena podpisem československo-polské spojenecké smlouvy 10. března 1947. Druhou část svého referátu věnovala K. Kořalková rozsáhlé československo-polské spolupráci v letech 1947—1948 a v závěru provedla srovnání nové spojenecké smlouvy se smlouvou předcházející.

V diskusi vystoupilo několik československých a polských historiků. Prof. H. Batowski se ve svém vystoupení zabýval některými otázkami postoje předválečného Polska a Československa k Německu, k Malé dohodě a otázkou rozdílnosti vztahů na oficiální úrovni a vztahů neoficiálních. Doc. dr. V. Olivová z filosofické fakulty KU se soustředila na některé aspekty velmocenských zájmů, které ovlivňovaly vztahy obou zemí. Doc. dr. J. Żarnowski mluvil o postoji a politice polské demokratické levice (PSS a SL), která by byla na rozdíl od oficiální polské politiky mohla představovat realistickou alternativu ve vztahu obou zemí, zejména kolem roku 1938.

Doc. dr. O. Káňa se soustředil na politiku a postoj komunistických a demokratických stran k národnostní otázce na Těšínsku a na snahu těchto sil paralyzovat nebezpečné důsledky československé oficiální politiky na Těšínsku. V. Plaček se ve své diskusním příspěvku zaměřil na problematiku řešení národnostní otázky po druhé světové válce.

Dr. W. Kowalski se zabýval mezinárodními a částečně i vnitřními podmínkami, které vedly k podepsání československo-polské smlouvy o přátelství v r. 1947. Prof. W. Markiewicz se soustředil na otázku sociologie vztahů mezi oběma zeměmi a otázkou vlastenectví a nacionalismu na obou stranách.

Příspěvek R. Pospíšila byl věnován problematice poválečné historiografie k československo-polským vztahům a konstatoval nedostatek souborných syntetických prací k problematice vztahů obou zemí.

Dr. R. Markiewicz se pak zabýval problematikou nejnovějšího vývoje vztahů obou zemí v oblasti zahraničně politické a jejich vztahem k německé problematice. Jeho závěr o nutnosti výměny názorů a konzultací v této otázce byl jakýmsi logickým závěrem jak vzhledem k právě podepsané nové smlouvě o spolupráci a přátelství, tak i vzhledem k poučení z celého dosavadního historického vývoje vzájemných vztahů. Konference tedy přinesla nejen řadu zajímavých poznatků, ale ukázala i na další aspekty, které by bylo třeba ještě objasnit.

Mariana Štěpánová